

בתורה ששל תורה

פרפראות עה"ת משלחן ומבאר רבותינו נבג"מ יו"ט ע"י חבורת אברכים דקהלת חסידי סאטמאר בארה"ק

זמנים לשב"ק
גליון תש"פ
פרשת פקודי -
החודש - מברכים
כ"ט אדר תש"ה

הדלה"נ	6:18
מוצש"ק	8:10
עלות השחר	5:17
נץ החמה	6:29
סווק"ש א'	8:51
סווק"ש ב'	9:36
סו"ת	10:38
חצות	12:43

כ"ד מברכים שבת החודש אשר ישועות בו מקיפות המולד ביום שב"ק 17:46 חלק ר"ח ביום ראשון הזמנים לפי שעון קיץ

ביאור הדברים מספרי דבי רב

ספה"ק דברי יואל

מה היה המשא ומתן בין משה ובינו לבצאלל מה לעשות תחילה הכלים או המשכן? איך שינה משה ובינו ממה שאמר לו הקב"ה לעשות קודם משכן ואח"כ כלים? ובצאלל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה, פירש"י ז"ל אשר צוה אותו משה אין כתיב כאן אלא כל אשר צוה ה' את משה אפילו דברים שלא אמר לו רבו הסכימה דעתו למה שנאמר למשה בסיני כי משה צוה לבצאלל לעשות תחלה כלים ואח"כ משכן אמר לו לבצאלל מנהג עולם לעשות תחלה בית ואח"כ משכן כלים לתוכו אמר לו כן שמעתי מפי הקב"ה א"ל משה בצל א-ל היית כי בודאי כך צוה לי הקב"ה וכן עשה המשכן תחלה ואח"כ עשה כלים עכ"ל והכי איתא בגמרא ברכות (דף נ"ה ע"א) וז"ל אמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן בצאלל ע"ש חכמתו נקרא בשעה שאמר לו הקב"ה למשה לך אמור לו לבצאלל עשה לי משכן וארון וכלים הלך משה והפך וא"ל עשה ארון כלים ומשכן, א"ל, משה ובינו מנהגו של עולם אדם בונה בית תחלה ואח"כ מכניס לתוכו כלים וכו' כלים שאני עושה להיכן אכניסם שמה. כך אמר לך הקב"ה עשה משכן ארון וכלים אמר לו שמה בצל א-ל היית וידעת עכ"ל הגמרא. והנה כמה קולמוסים נשתברו כבר על מאמר זה וילאו כל חכמי לב ליישוב מדוע צוה משה רבנו ע"ה לבצאלל לעשות כלים תחילה היפך ממה שצוהו הקב"ה וכבר ביארנו בזה לעיל ועוד לאלקי מילין.

(ב) התוס' שם הקשו היכן מצינו שצוה הקב"ה למשה לעשות משכן תחילה, והרי בפ' תרומה כתיב ארון תחילה, ותירצו כי בפ' תשא כתיב את אהל מועד ותא ארון העדות עכ"ל, ולתירוץ אכתי קשה שנמצא לפי"ז כי ציווי הקב"ה בפ' תרומה לעשות כלים תחלה סותר למה שצוה בפ' תשא לעשות משכן תחלה.

(ג) עוד י"ל בדברי הגמ' שהשיב בצאלל מנהגו של עולם וכו' כלים שאני עושה להיכן אכניסם, וצ"ב מדוע הוצרך בצאלל להשיבו מנהג מנהג העולם, והלא בלאו הכי נמי טענה נכונה בפיו, כלים שאני עושה להיכן אכניסם, ואם נאמר כי טענתו כלים שאני עושה להיכן אכניסם היא אך מנהג מנהג העולם, ובלאו הכי היה יכול להניחם בחוץ, א"כ קשה מה שייך לדמות מעשה המשכן אשר נבנה בסודות נשגבים וברזין עילאין, למנהג העולם שאדם בונה בית תחילה וכו', והרי כל מעשי המשכן היו עניינים רמים אשר שרשם בגבתי מרומים, ואמרו ז"ל (שם) וידע היה בצאלל לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ, ונעשו בהקמתו נסים ונפלאות, ואין שייך להקשות מנהג העולם.

(ד) החתם סופר זלה"ה בספרו תורת משה הביא להקשות בשם רבו חסיד שבכונה הגאון מו"ה נתן אדלער זצ"ל דמה תועלת היה במה שעשה בצאלל את המשכן תחילה ואח"כ כלים, והלא מלאכת המשכן וכלי נשלמה בכ"ה בכסליו, כדאיתא במדרש והביאו הטור או"ח סי' תרפ"ד, ולהקים את המשכן צוה ה' ב"ח ניסן, וא"כ להיכן נתנו את הכלים עד ר"ח ניסן, וכקושיה בצאלל, ותירץ דעיקר הקפידא היתה על הכלים לאחר שמיחתן, שאז נתקדשו במשיחתן, אבל בצאלל יפה הקשה, שאם היו נעשים הכלים תחלה, ראוי היה שגם המשיחה תהיה בהם ראשונה עכ"ל.

ובעניי יפלא מאד תירוצו, מי גילה לנו דהא בהא תליא והמוקדם לעשיה הוא המוקדם למשיחה, ואם אמנם נתפסו כדבריו שהקפידו היתה רק אחר המשיחה, א"כ הרי היו יכולים לעשות תחילה תחילה

ואמרו עבודת הלוים - בא לשמור את הדבר לכל תאמר כיון שנתכפר עון העגל, אשר הוא יסובב הסרת עבודה מהבכורות, כמאמרם ז"ל (זבחים קטו): א"כ תחזור העטרה ליושנה ויעבדו הבכורות עבודת המשכן, לזה אמר סמוך לדבר עבודת הלוים, פירוש עבודה זו אינה אלא ללוים, וכאן כלל כל שבט לוי בין הכהנים בין הלוים, כי גם הכהנים יקראו לויים, דכתיב (דברים כז ט) והכהנים הלוים: (אזה"ח הק')

ויאמר ה' אל משה פסל לך ודרשו חז"ל הפסולת יהיה שלך כו' ויש לכוון פירוש הגמרא שהשם יתברך אמר למשה כל מה שנוגע לך לפרנסתך להצטרותך יהיה בעיניך כפסולת המאכל הנדחה מן הגוף שלא תשיג על הנוגע לך. מכאן נתעשר משה פירוש שמשוה רבינו עליו השלום עשה כאשר אמר לו השם יתברך והיה כל כוונתו שיהיו מלאים ושבעים כל טוב וזה היה כל עושרו שראה בעושרם וטובתם. ג' עבודת הלוויים היינו הצדיקים הקטנים הנלוים אל ה' לעבודתו גם הם משפיעים שפע ברכה וחיים לעולם ולכל ישראל: (נועם אלימלך)

וערכת את ערכו, כאן ציוה הקב"ה למרע"ה מיד בהעמדת הכלים שימש עליהם לחם על השולחן ונרות על המנורה ע"כ ערער בצאלל איך יעמדו כלים בלא משכן אבל בחצר לא ערער אם העמיד המזבח ואח"כ סבב קלעים ואח"כ תמיד של בין הערבים. [תצדק]:

יהי רצון שתשרה שכינה במעש"י לא על מלאכת המשכן לבד כי גם על מעש"י אשר בבתיכם תשרה השכינה והברכה. אחרי אשר כבר הרימום את תורמת ה' לנדבת המשכן ומעתה תחול הברכה על הנשאר לכם כי כן דרך התרומה חטה אפר פטור כל הכרי ובע"כ מתברר על ידה כמ"ש (מלאכי ג, י) בחנוני נא בזאת וגו' (שם) והריקותי לכם ברכה עד בלי די וז"ש אחר הפרשה המעשרות (דברים כו, טו) השקיפה ממעון קדשך וגו' וברך את עמך כי נשנותן חלק הגבוה תשרה הברכה על הנשאר מעתה. וזהו שתשרה שכינה במעש"י ר"ל כל מעש"י בבית ובחוץ כמ"מ תכונות הכל לשמים לצורך גבוה לצדקה ולהוצאות בניו לת"ת וכדומה שיהיה זה מקום להשראת שכינה במ"י ולברך אתכם וזהו (תהלים צ, יז) ויהי נועם ה' עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו שיהיה כוונה הרצויה לש"ש ואז ומעשה ידינו כוננה תשרה השכינה עלי: (תפארת שלמה)

וירא משה את כל המלאכה וגו' ויברך אותם משה פירש"י א"ל יהי רצון שתשרה שכינה במעשי ידיכם וכו', הנה באוהה"ק בפר' מפרש הכתוב אלה פקודי המשכן, וזלה"ה, ואמרו אלה לפסול כל מנינם שבעולם כי כל מה שימנה האדם מקניינים המדומים אין מנינו מנין, ושמו מורה עליו המ אתה מונה, אבל מנין זה עומד לעולם והטעם להיות מנין המשכן המופלא אשר שכן שם אלקי עולם ה', עכלה"ה, הרי לנו כי ואמרו אלה בא להורות כי כל מה שימנה האדם ושיתדל בעסקי העולם הזה אינו מנין אלא א"כ יכוין לש"ש, וכמנין זה שנבנה ע"י המשכן המופלא ששכן שם אלהי עולם ה', ועד"ז יבואר מה שדרשו חז"ל, א"ל יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, כלומר כי אף בהיותכם עוסקים במעשה ידיכם במשא ומתן ועסקי העולם הזה, תכוננו לש"ש לצרכי עבודתו ית' וע"כ תהא שכינתו שורה בהם.

ניצוצות

ההכנה למצוה אינה רק ההכנה בלבד, אלא גם התהלתה של המצוה.

אלה פקודי וגו'. ר"ל כל החסרונות של הת"ח שיש בתוכו לוחות דכתיב על (לוח) לבם אכתבנה וגם השכינה שורה בהם כמאמרם ז"ל על הפסוק ושכנתי בתוכם משכן במה שהוא מחשיב למשכן היינו לוחות העדות לזה אשר פוקד הכל ע"פ משה, והיינו קר למשה שהוא עניו מכל האדם. (ישמח משה)

ובהעלות הענן מעל המשכן יסעו בני וגו' ואם לא יעלה הענן ולא יסעו. מזה נראה בעליל כי ע"פ ד' יחנו וע"פ יסעו, וזה ישכילו ויבינו גם עתה כל בני' בכל מסעיהם שנוסעים כי הכל הוא מאת ה' והוא המכין מצעדי גבר, ואם יחנה האדם ענן ה' אתו ואם יסע השכינה אותו לשמרו בדרך. (י"טב לב)

אלה פקודי המשכן וגו'. פקודי מלשון חסרון כלומר מי שנמצא עצמו מלא חסרון הוא בתכלית הענווה הוא עיקר המשכן שהקב"ה שוכן עס דכא, אשר פקד ע"פ משה כמו שמצינו אצל משה שהיה בתכלית השלימות ואעפ"כ אמר ונחנו מה, וע"כ זכה שהקב"ה הרכין שכינתו לישראל. (קדושת יו"ט)

אלה פקודי המשכן משכן. פירש"י שתי פעמים משכן, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עונותיהם של ישראל, משכן העדות פירש"י עדות לישראל וכו' השרה שכינתו בתוכם. י"ל כי טעם שנתמשכן הוא מפני שלא נכנס משה בא"י דאילו נכנס לא היה חרוב לעולם, והטעם שלא נכנס הוא מפני שלא דבר אל האבן, והנה אמרו חז"ל על הפסוק יוקח נא מעט מים א"ל הקב"ה את אמרת יוקח בשליח חיין שאני פורע לבניך ע"י שליח והוא משה, והנה אם היה משה מדבר אל הסלע לא היתה ע"י שליח שהרי שכינה מדברת מתוך גרונו אלא כיון שהתרגז ואמר שמעו אל המורים והסתלק ממנו שכינה אז היה צריך לרבו, וזר הפי' משכן משכן רומז וכו' שנתמשכן בשני חורבנין, וזהו רמז שהשכינה שורה בתוכם גאל"כ היה נכנס משה בא"י ולא היתה נתמשכן.

ובצאלל בן אורי וגו'. פירש"י א"ל משה בצל אל היית, יבואר ע"פ מה שמואר בספה"ק זרע קודש לבאר מה שאמרו אדם יושב בצל סוכה, ולכאורה האדם יושב בסוכה עצמה, וביאר כי עיקר הסוכה היא הסוכה דלעילא וסוכה זו שאנו יושבים בה הוא רק צלה של הסוכה דלעילא וכמו"כ לענינו דהנה אמרו חז"ל משכן של מטה מכוון כנגד משכן של מעלה ועיקר הקדושה הוא במשכן העליון, והמשכן שלמטה הוא בבחינת צל, וזהו אומרו בצל אל היית שהשיג בחינת המשכן דלמעלה ומשם השיג וידע לעשות קודם משכן ואח"כ כלים. (דברי יואל)

אלה פקודי המשכן משכן העדות. איתא בזוה"ק ר' יוסי פתח מה ר' טובך אבאר צפנת ליוראי פעתל לחוסים בן נגד בני אדם. יבואר ע"פ דברי הישמח משה שביאר שב' המקדשות הראשונות היו נותנים קדושה לארצי הגשמי, כדי שתהיה יכולה לקבל קדושת בית השלישי, וזה יש לומר אלה המשכן משכן רמז לב' בתי המקדשות שנתמשכנו בעוונותיהם של ישראל, וזהו מה ר' טובך וגו' כי בהקמת ב' המקדשות היה צפון רב טוב לבית ישראל, וזהו כדי לפעלת לחוסים בן נגד בני אדם שיוכלו אנשי הגשמי לסבול הקדושה שבמקדש השלישי.

אלה פקודי המשכן וגו'. הפסוק מיידי בפקודת תרומת המשכן, וקשה הלא לי הכסף ולי הזהב נאם ה', לזה כתב רש"י רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עוונותיהם של ישראל, וכדי שלא יפגע ה' בנפשות צדיק הבית המקדש קנין כספם שישפוך חמתו על עצים ואבנים, ואם תאמר עתיד ליחרב למה נבנה ועל זה בא כמשיב משכן העדות שהוא עדות שהשרה ה' שכינתו בתוכם. (שפתי צדק)

ואח"כ המשכן, ולהניח הכלים בחוץ, ומשיחת המשכן תקדם למשיחת הכלים. וא"כ מה היתה טענת בצלאל כלים שאני עושה להיכן אכניסם. ומצינו כיצא בזה בקרבנות דמי שנתחייב חטאת ועולה אף שהחטאת קודמת לעולה בשחיטה כאמרם ז"ל (זבחים ז' ע"ב) לפרקליט שנכנס ריצה פרקליט כנס דורון אחריו, אעפ"כ להקטרת האברים עולה קודמת, כיון שהיא כולה כליל, כדתנן בפ' כל התדיר (פ"ט ע"א), וכמו כן בעשיית המשכן, אף אם היו הכלים מוקדמים לעשייה, היו יכולים להקדים משיחת המשכן ואח"כ משיחת הכלים, כיון שיש טעם בדבר. וכן מצינו שהקדים הכתוב למנות בני קודם בני גרשון אף שהוא הכבוד, כיון שיש טעם בדבר כי בני קהת היו טועני הארון. עוד יש לחקור דהיכן היו מונחים הכלים במשך זמן המסעות כשפיקרו את המשכן.

וכדי לבאר אל ביאור הענין, נקדים מה שנחלקו דמונינו ז"ל אם מעשה העגל קדם לצייו מלאכת המשכן לדעת רש"י ז"ל בפ' תשא ומקור דבריו במדרש נתחומא פ' פקודי כי מעשה העגל קדם לצייו מלאכת המשכן ימים רבים, ואף שצייו המשכן כתיב קודם אין מוקדם ומאוחר בתורה. אמנם הזה"ק כתב דפרשת ויקחו ל' תרומה נצטוו קודם חטא העגל, וע"כ כתיב בה מאת כל איש אשר ידבנו לכו לרבות ה"ע, משא"כ בפ' ויקהל כתיב קחו מאתכם למעט הערב רב שעשו את העגל. וכבר הקשו המפרשים ז"ל ע"ד רש"י ז"ל מדוע לא פירש כדעת הזה"ק כי הפרשיות כתובות בסדרן, ומעשה העגל מאוחר מצייו מלאכת המשכן, ומה דחקו לומר שמעשה העגל קדם, והוכרח לומר כי אין הפרשיות בסדרן ואין מוקדם ומאוחר בתורה. (ועי' בדברנו לעיל פ' תרומה הארכנו לבאר הענין בכמה אנפי).

ונראה לבאר הענין בהקדם מה שהקשינו עי' קושיא ב' כי לכאורה ציוי הקב"ה בפ' תרומה לעשות כלים תחלה סותר לצייו בפ' תשא שנאמר משכן תחילה ואח"כ כלים, ויובן עפ"י דברי הזה"ק שפ' תרומה נאמרה קודם מעשה העגל, ובאמת קודם חטא העגל לא היתה שייכת קושיות בצלאל כלים שאני עושה להיכן אכניסם, שהרי מקום היה להניחם במחנה ישראל, שהיה קדוש בקדושה נפלאה, וכלל ישראל היו כולם קדושים וטהורים, וגם היו מובדלים מן הע"ד בהיותם מוקפים בענני הכבוד, ולא עוד אלא שאף הע"ד היו במדרגה גבוהה, שהרי היו במעמד הנבחר, ואם כן אתי שפיר מה שנצטוו בפרשת תרומה לעשות כלים תחלה ואחר כך משכן, כי מקום היה להניח את הכלים במחנה ישראל. אמנם אחר חטא העגל שנתגשמו וירדו ממדרגתם, ונתחללה קצת קדושת מחניהם, שוב לא היו יכולים להניח את הכלים במחנה ישראל, כי סר ממנו ותוקף הקדושה, וגם הוצרכו לשמור מן הערב רב, שנתקלקלו מאד ונעשו שפלים ופחותים על כן הוצרכו לבנות משכן תחלה ואחר כך כלים, ואתי שפיר אשר בפרשת תשא כתיב משכן תחלה, כי פרשה זו נאמרה אחר חטא העגל, ואז לא היו יכולים להניח הכלים במחנה ישראל.

ועפ"י זה י"ל כי באמת לא פליגי רש"י והזה"ק כלל, וגם רש"י ז"ל ס"ל כדברי הזה"ק כי פרשת תרומה נאמרה קודם חטא העגל, אלא שעל מה דכתיב בפ' תשא לפני פרשת העגל משכן תחלה ואח"כ כלים ע"ז קאמר רש"י ז"ל כי מעשה העגל קדם, אף שהקדים

הכתוב לכתוב ציוי המשכן, וא"ש מה שהקשינו מאין יצא לרש"י ז"ל לומר כי חטא העגל קדם, כי לדברינו מוכרחים אנו לומר כן, שלא תקשה לנו כי הצייו בפ' תרומה סותר למה דכתיב בפ' תשא, ועי"כ לומר כי ציוי עשיית המשכן דכתיב בפ' תשא נאמר אחר חטא העגל, וע"כ כתיב ביה משכן תחלה, ואח"כ כלים, אלא שהקדימו הכתוב לפני מעשה העגל, כי אין מוקדם ומאוחר בתורה. וראי' לדברינו שכוונת רש"י קאי רק על ציוי המשכן האמור בפ' תשא שהרי בפ' תשא במעשה העגל שם הודיענו רש"י ז"ל כי ציוי מלאכת המשכן מאוחר הוא למעשה העגל, ואם נאמר שהכוונה הוא על ציוי המשכן האמור בפ' תרומה, למה המתינו רש"י ז"ל לכתוב זאת עד פ' תשא, והוא ליה להודיענו דבר זה בתחלת ציוי המשכן האמור בפ' תרומה, אלא ודאי שגם רש"י ז"ל סבר כדעת הזה"ק שפרשת תרומה נצטוו קודם מעשה העגל, והא דכתב רש"י ז"ל כי אין מוקדם ומאוחר בתורה כוונתו לצייו המשכן האמור בפ' תשא.

ועפ"י דרכנו נראה גם מה שהקשה הגאון ר' נתן אדלער זצ"ל (קושיא ד') דהיכן הניחו את הכלים מ"כ"ה בסליו שנשלמה עבודת המשכן וכליו עד ר"ח ניסן שבו הוקם המשכן, והשתא א"ש כי ע"י שנתנו ישראל נדבתם למשכן, ונעשרתה עבודת עבודת המשכן, נתנכפר להם על מעשה העגל, כדאיתא בירושלמי (שקלים פ"א ה"א) תנא רבי"ח הדא מתניתא ועשית כפורת זהב טהור (שמות כ"ה) יבא זהב של כפורת יכפר על זהב של עגל ע"כ. וראיה שמחל להם הקב"ה מיד על מעשה העגל וחזרה השכינה לשרות בתוכם, שהרי כתיב להלן בפרשה וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה' ויברך אותם משה, פירש"י ז"ל אמר להם יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם. ובמדרש ליקוט מבואר שאמר להם משה כשם שנתעסקתם במלאכת המשכן "ושרתה השכינה" במעשה ידיכם כן תזכו ותבנו לפניו בית הבחירה ותשרה שכינה במעשה ידיכם ע"כ. הרי שמיד בגמר מלאכת המשכן שרתה עליהם שכינה, וא"כ מיושב שפיר מה שהקשה הגאון ר' נתן אדלער ז"ל שהרי מעת גמר מלאכת המשכן היו יכולים להניח הכלים במחנה ישראל שהרי כבר נתנכפר להם על מעשה העגל, וכן בשעת המסעות שפיקרו את המשכן היה מקום הנחת הכלים במחנה, ושאלת בצלאל כלים שאני עושה היכן אכניסם היתה אם יעשו כלים תחלה ואח"כ משכן, כי עד שלא נעשה המשכן היו מזופים מחטא העגל ולא היו יכולים להניח את הכלים במחנה ישראל, כי לא היו ראויים אז להשראת השכינה.

ועתה נבא ליישב למה צוה משה לבצלאל לעשות כלים תחלה היפך מה שנאמר לו מפי הגבורה ואח"כ חזר והודה לדבריו (קושיא א'), ויתבאר בהקדם מ"ש בס"ה אוהב ישראל בשם המגיד הקדוש מזולאטשוב זל"ה בביאור דברי רש"י ז"ל בפרשת נח עה"פ ויבא נח אל התיבה מפני מי המבול, וז"ל אף נח מקטני אמנה היה, מאמין ואינו מאמין שיבא המבול וכו', וזה"ל לכאורה הוא פלא גדול לחשוך אח נח הצדיק שהיה מקטני אמנה בהש"ת, ונ"ל דתיבה אמנה יש לו ב' פירושים, א' כפשוטו אמנת הדבר שבדאי יהיה כן, עוד י"ל אמנה מלשון ויהי אומן את הדסה והוא לשון המשכה וכו', כי באמונה יש נח זה שע"י האמונה יומשך הדבר הזה ממקורו ויבא, היינו שע"י שהוא מאמין בהש"ת וכוחו בו

באמונה שלמה על שום איזה דבר אז נמשך הדבר ההוא ונבא בשלמות. והנה נח הצדיק בודאי האמין בשלימות בכל אשר דיבר אליו הש"ת בכל לבו ובכל נפשו וכו', אך בדבר זה היה ירא להאמין באמונה שלמה בכל לבבו, כי אולי יהיה הוא הגורם להבאת המבול, היינו ע"י שלימות אמונתו יומשך בודאי מזה הבאת המבול, ולא היה יודע ליתן עצות בנפשו מה לעשות, וז"ש רש"י ז"ל מקטני אמנה היה מאמין ואינו מאמין, ר"ל שבאמת היה מאמין, רק שהיה ירא להאמין בשלימות וכו' עכ"ל הק'.

ועפ"י זה י"ל מה שצוה משה לבצלאל כלים ואח"כ משכן כי משה רבינו ע"ה התפלל על בני ישראל שימחול להם על מעשה העגל, והיה אף ממתינ ומצפה כי יתכפר ומיד יתכפר להם אף טרם עשית המשכן, ולכן אף שצוה לו ה' אחר מעשה העגל לעשות משכן תחלה ואח"כ כלים כמבואר בפ' תשא, אעפ"כ לא צוה נח לבצלאל אלא היפך הסדר וצוה לעשות כלים תחלה, כי היה ירא שע"י דיבורו ואמונתו בשלימות במה שצוהו הקב"ה לעשות משכן תחלה, יהיה הוא הגורם להמשך הדבר מן השמים שלא יתכפר לישראל על מעשה העגל אלא בהקמת המשכן, ע"כ צוה לעשות כלים תחלה, כי השתוקק וציפה בנפשו ומאודו שימחול לו להם מיד על מעשה העגל, ויחזרו למעמד ומצב שהיו קודם חטא העגל, ושפיר יוכלו לעשות כלים תחלה.

אמנם בצלאל אשר ראה מצב העם באותה שעה, וכי עדיין אינם ראויים להשראת השכינה עד שיעשו מלאכת המשכן, על כן הקשה לו "מנהגו של עולם" אדם בונה בית תחלה ואח"כ כלים, ר"ל שאני יודע בטיב מנהגו של עולם, דהיינו מעמד ומצב עם בני ישראל בשעה זו, שעדיין אינם ראויים להשראת השכינה, וא"כ כלים שאני עושה להיכן אכניסם, שהרי איני יכול להניחם במחנה ישראל, אשר אינו בתוקף קדושתו כטרם החטא, וחזר משה והודה לדברי בצלאל, ואמר לו בצל א-ל היית ושמת. ויובן עפ"י מה דמרגלית בפומיה דהבעש"ט הקדוש מאמר המדרש (הובא בשל"ה הקדוש שער הגדול ל' בשם מדרש) עה"כ ה' צלך (תהלים קכ"ג) מה צלך אתה אתה משחק לו הוא משחק לך ואם אתה בוכה לו הוא בוכה כנגדך, כן הקב"ה צלך כשם שאתה עמו כן הוא עמך ע"כ. וע"כ אמר לו משה בצל א-ל היית וידעת, כי הוא השיב בחינת ה' צלך, שהקב"ה מתנהג עם ישראל כמעשיהם, ולפי מעשיהם אינם ראויים עדיין להשראת השכינה עד הקמת המשכן, ועל שהשיג בחינה זו הוא נקרא נצלאל.

עוד יש לפרש מה שאמר לו משה בצל א-ל היית וידעת, עפ"י מה שכתב בסה"ק זרע קודש בדרושים לחה"ס לבאר מה שראמו אדם יושב בצל סוכה, ולכאורה הרי האדם יושב בסוכה עצמה ולא בצלה, שהרי ענין הצל הוא רק הדמות המועתקת מגוף הדבר, וביאר כי אכן עיקר הסוכה היא הסוכה דלעילא, וסוכה זו שאנו יושבים בה היא רק צלה של הסוכה דלעילא, וכמו כן לומר לענינו, דהנה אמרו ז"ל (תנחומא ר"פ פקודי) משכן של מטה מכון כנגד משכן של מעלה ועיקר הקדושה הוא במשכן העליון, והמשכן דלמטה הוא רק בבחינת הצל של אותו משכן שלמעלה, וזהו אומרו בצל א-ל היית, כלומר שהשיג בחינת המשכן ולמעלה המיצל על בחינת משכן דלמטה, ומשם השיג יודע לעשות משכן תחלה ואח"כ כלים והבן. (דברי יואל תמט - תנב)

החודש הוא זמן תשובה וזה אור ליד"ה היינו כל י"ד יום נקראין אור (חסד לאברהם ע"ג ע"ב).

בבא חודש ניסן צריך כאו"א לעשות חשבון נפשו שאם לא עכשיו אימתי, כי בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל ואם עושין תשובה כראוי אזי יכולין לזכות להגאולה שלימה.

וימים הללו מוכנים גם עתה שהוא שעת הכושר לטהר את נפשותינו כאשר כל בני"ע עסוקים בהגעלת וטהרת הכלים ומנהג בני"ע תורה ומתעורר נח טהרה מלמעלה. (שפת אמת).

קדושת החודש

יודע כי בימי רצון ועליית הקדוש המה מסוגלים מאוד לקנות בהם מדרגה וקדושה עליונה ובחודש ניסן יוכל בקל יקנה בו האדם קדושה (נועם מגדים פ' בא דף כ"ג).

וכל ס'יגולי המצוות ומעש"ט, הכנה להם הוא בחודש הזה. (דעת משה).

יודע כי זמן של חודש ניסן הוא ערך יקר מאוד ושעה נחשב ליום. (שו"ת אבני נזר או"ח סי' של"ו).

והאבני נזר אמר שברוב קדושת הימים אינו יכול לישן ואינו זז מביתו כי רגע באותו זמן ליום יחשב. (אביר ורועים מ"ח).

וכת' בשלה"ק דכל ימי החודש הם קדושים כראשי חודשים א"כ ל' חודשים הוה ב' שנה ומחצה (חת"ס).

ובפרט שאין שום עצה כנגד היצר אלא ע"י לימוד התורה וקדושה דרש' אין ביעור חמץ דהיינו היצר הרע אלא בשירפה דהתורה נקרא אש שאז נשרף היצר

שבת החודש

ובכח סגולת פרשת החודש יעורנו ד' לטהר נגעי לבנו מכל הד' יסודות, ובפרשת החודש הוא כנגד רוח דכתיב ורוח חדשה אתן בקרבכם. (ישמח ישראל לשקלים סוף אות ט')

ותמיד הקריאה של פרשת החודש היא בשבת שלפני ר"ח, והוא עפמשכ"ת בזוה"ק כל ברכאין דלעילא ותתא ביזמא שביעא תליין.

וע"י קריאת פרשת החודש שהוא לעורר מדרם ישינים, כדי להכין עצמינו בקדושה ובטהרה בכל הכוונות הראויות לליל התקדש חג. (ישמח ישראל לחודש סוף אות ג').

הכנה של פסח הוא פרשת החודש. (חידושי הרי"מ אות ו')

ובפרשת החודש בא ניצוץ אור חדש שיוכל להיות כבד' חדשה ממש. (שפתי צדיק דף קנ"א:)

החודש הזה ראש חדשים

ובכלל תדע נאמנה שלפי התנהגותו של האדם בימים האלה כן יהיה התנהגותו בכל השנה, וסולם המעל המדרגות של כל השנה תלוי באלה הימים והאדם צריך להזהר מאוד בהם במצוות ומעש"ט ובהם יקנה שלימות לנח השנה כאמרם ז"ל דרש שזא הוה ס' לכל השנה בענין קור וזמנו ר"ח הוא בענין הנפש וכמו שיתנהג אז כן יתנהג כל השנה ובהם יקנה שלימות הנפש לכל השנה (תפארת שמואל ר"ח ניסן אות ח').

תשובה בחודש ניסן

והימים האלו מסוגלים מאוד להגאולה ואין הדבר תלוי אלא בידינו כי כל

הרע לגמרי (חיד"א).

השפעה טובה ברוחניות ובגשמיות על כל השנה

והימים האלו נזכרים ונעשים ומסוגל לכל אחד לצאת מהגלות הפרטי שלו (ישמח משה).

והחודש הזה הוא המוכן לכם לבד להשפיע לכם כל הטובות (באר מים חיים בא).

ויהי חודש הגאולה כי בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל וחודש אשר ישועות בו מקיפות לכא"א מישראל בפרטות להנצל מכל צרה וצוקה ולהיוושע בכל מיני ישועות ברוחניות ובגשמיות (מהר"י ט"ד פ"ד פרשיות).

והזמן גורם שבימי ניסן עת לעשות לבקש ג"כ על הפרנסה שלא יהיה להם טרדות כל השנה (תפארת שלמה פסח).

כיון שבניסן נתחדש הנהגת העולם ומה שהיה עד ניסן הכל כאפס ותוהו וא"כ כל השטרי חוב שהיו על ישראל הן הנגזר על כלל ישראל בכלל והן על יחיד בפרט הכל בטל ומבוטל ואין בהם ממש כיון דהעולם הוא מעכשיו כמו חדש ומה שעבר אין וכל שיש איזה שטר שהוא חוב על איזה איש מישראל הוא מוקדם מניסן ופסול ובטל, והשטרות שיצאו על זרע ישראל מר"ח ניסן והלאה יהיו הכל כשרין לטובתם משום שאז הוא עת רצון ורחמים גוברים להטיב להם ולהשפיע כל מיני טובות וישועות (אוהב ישראל פ' בא דף פ"ח).

ר"ח ניסן

הארה מר"ח ניסן נותן כח להתעוררות על כל חדשי השנה (חידושי הרי"ם קמב).

כי בר"ח ניסן מתחדש השפע על כל השנה (קדושת לוי).

כי ר"ח ניסן בכלל הוא ראש לכל חדשים של כל השנה שהוא מקבל כל השפע של כל החדשים והוא מחלק לכל חדשים (בת עין).

ביום זה נתגלה אור של משיח

ובכל שנה ושנה שמתקרב יותר לגאולה מרגישים בו אור יותר מאור של הישועה אמיתית של ישראל ובכלל ראש חודש היא הרגשת אור של עתיד ובר"ח ניסן שהוא ראש לכל החדשים שבו יהיה עיקר התחלת וראשית התחדשות אורן לעתיד, בו היא תוקף השגת אור זה בכל דור ודור "בפרט בדרות הללו עקבתא דמשיחא יוכלו להשיג הארה גדולה מאורו של משיח בר"ח ניסן". (מחשבת חרוץ ל"ב)

ימים ראשונים

יש בימים האלו כוח של עשרת ימי תשובה וי' ימים הם כנגד עשי"ת (שם משמואל).

י"ב ימים ראשונים - כלליות החדשים

תדע ש"י ימים הראשונים הם הכח הכללי של כל השנה ואותם הי"ב ימים כל יום מרומז לחודש שלם והצדיקים היו יכולין לראות איזה מאורעות יהיה בחודש אשר הוא נגד אותו היום הוא. (אגרא דכלה פ' פקודי אות ל"א - זרע קודש מועדים).

הכנה מר"ח

והתורה מורה לנו דרך הישרה שיכין א"ע בתשובה שלימה על כל מעשיו הראשונים להתקדש ולהטהר כדי שיהיה כלי מוכשר ויהיה בקרבו קדוש להכניס המאכל של מצה במקום קדוש וגו' וכל המצוות הנהוגות בלילה זאת צריך הכנה על זה מר"ח והוא ג"כ תועלת לאדם על שמכין את עצמו בהכנה דרכה ותשובה ומעש"ט שיהיה הגוף טהור ומוכן להכניס הקדושה בתוכו ע"י אכילת המצה. (תפארת שלמה ח"ב דף ק"א).

ובפרט צריך לינצל את השתי השבתות הראשונים של חודש ניסן והוא זמן תשובה לכל לתקן המעשה והמחשבה (מאור ושמש פ' החודש דף ק"ח).

והנה החודש הזה אשר ישועות בו מקיפות שבו מקיף הקב"ה ישועות לישראל אף אם אינם ראויין לכך (אוהב ישראל) אמנם אעפ"כ צריך הכנה גדולה כי אע"פ שבא האור הבהיר אעפ"כ צריך כל אדם לטהר עצמו כדי שיוכל לקבל אור הבהיר למשל כשהחמה זורחת, אם אינו פותח החלונות אינו באה החמה ה"נ כאן צריך הכנה. (עבודת ישראל שבה"ג דף כ"ח ע"ב - שם משמואל פ' ויקרא דף רט"ז).

גודל התיקונים שנעשים ע"י הכנת החג

יש קבלה בידי דכל טורח שאדם מטריח את עצמו לכבוד יו"ט פסח והוא עייף ויגע בטורח ההוא אזי בעסק הזה הוא הורג כל המזיקים הנקראים נגעי בני אדם והעוסק בטיהר מצוה של ימי הפסח הוא מתקן תיקון, ולב יודע מרת נפשו, ע"כ מוטל על כ"א לתקן מה דאפשר (קב הישר פרק צ').

וכ"כ האריז"ל שהזיע שהאדם מזיע בעת עשיית המצות בע"פ הוא תיקון על חטא זה כמו דמעות (משנת חסידים מס' ניסן פ"ג מ"ג).

ועלו המלאכים היוצאים מקשר"ק כ'שרין ש'ארין ר"יבין ק'ראצין (בית אברהם מכתב כ"ג).

וראש הכל, חיוב על האדם לכון קודם כל דבר שעושה בשביל החג ויאמר בפה מלא שעושה זאת לעשות נח"ו להבדיל ית' ונכון ללמוד לבית ישראל להיות מעגילין ומלבינין את הכלים מפני שיוכחו שבמנו כ"ב יעבר הקב"ה היצו"ר הרשעה, ומנהי"ת לגר הכתלים וכמו כן יגר הקב"ה את כל הנגעים הבאים מסטרא"א (קב הישר סוף פ' פ"ט).

א' בניסן

אופן קרבן פסח. כשמגיע ראש חודש ניסן יוצאים רצים במצות המלך והשופטים לכל סביבות ירושלים לכל מי שיש לו מקנה צאן ובקר ימהר להביאם כדי שימצא לעולי רגלים לזביחה ולמאכלם, וכל מי שלא בא לזמן הקצוב היו מחרימין ממנו. ולכן היו ממחרים ובאים אל הנחל סמוך לירושלים סך כחול היס ומכסים כל ההרים והגבעות. ובהגיע יו"ד לחודש היו הממונים עולים על מגדל גבוה שבמקדש ותוקעים בחצוצרות ואומרים הגיע זמן שחיטת הפסח. ותיכף העם לובשים בגדי מועד, בפתח העזרה הגדולה היו עומדים י"ב ליום מבחוץ וגזרי כסף בידם להתרות בנכנסים שלא יזיקו זה לזה לרוב מהירות גם

שלא יבואו לידי מחלוקת, וי"ב ליום אחרים בפנים להזהיר היוצאים אחר עשית הקרבן, וכשרואין שנכנסים בעזרה מה שהיה די היו נועלים פתח העזרה שלא יכנסו יותר אז. ובהגיע אל מקום השחיטה היו שורות כהנים וביד כל אחד כף של זהב ושורה אחרת עם כפות של כסף וכל זה להדר ותפארת. והכהן שבראש השורה מקבל כף אחד מדם השחיטה ונותנה לחבירו וכן מזה לזה עד מקום המזבח, והכהן שבראש המזבח היה זורק הדם ומחזיר הכף וריקם ונותנה לחבירו וכן מזה לזה עד סוף באופן שכל כהן היה מקבל כף אחד מלאה ומחזיר וריקת. והיו ג"כ וריים בעבודה זו שהיו הכפות נראות רצות כחצים ביד גבור, ושליש יום קודם היו מרגילים עצמם בעבודה זו כדי שלא יפול מכשול בהם, ושם שני עמודים גדולים ונבונים ועליהם שני כהנים תוקעים בחצוצרות כסף בתחלת הקרבן כדי להשמיע לכהנים העומדים על הדוכן שיאמרו הלל בקול רם ובכלי שיר, ואחר השחיטה היו הכתלים סביב מלאים שיני ברזל ומזלגות לתלות הקרבן ולהפשטו. והיו שם אגודות של מקלות שבהעדר המזלגות בקיר פנוי לוקח מקל אחד על כתפו ועל כתף חבירו ומפשיט ונותן מה שראוי למזבח כו'. והכהנים בשעת אותה עבודה היו לובשים אדום מפני הדם ולבוש קצר עד השוק ועומדים יחפים ובתי היד עד הזרוע לבד כדי שלא יתעכבו בשעת עבודה. ועל ראשו כובע קטן וג' אמות מצנפת קשור סביבו. ועל ראש כהן גדול היה סביבו ארבעים כריכות מצנפת לבן. והיו קולות הלל והרנות נשמעות למרחוק מאד. ושרעי ירושלים היו עומדות פתוחות בליל פסח מפני כבוד עוברים ושבים כי רמז מאד ולפעמים היו כפלים כיצאי מצרים: (סדר הדורות)

אחד בניסן שהוא ראש חודש, מעוטר בהרבה עטרת וגדול על כל שאר ימות השנה. כיון שהוא ראש לחדש שהוא ראשון לכל חדשי השנה, ובו בחר ה' לחנוכת המשכן והתחיל בו להשרות שכינתו בישראל, ובו ביום נאמרו שמונה פרשיות למשה, ובו יתחילו להקריב קרבנות מילואים בבית המקדש השלישי שיבנה במהרה בימינו, נכתוב בספר יחזקאל (פרק מה):

וכתב רבי צדוק הכהן מלובלין: נראה לי שכשנאמר 'בניסן עתידין להגאל' היינו בראש חודש ניסן, שאותו היום נטל עשר עטרת: וביותר, אם אחד בניסן חל ביום ראשון בשבת, כיון שדומה לגמרי לאותו יום אחד בניסן הראשון שממנו נפתחו אוצרות של טובה וברכה ליום זה שבכל השנים, יום חנוכת המשכן בימי משה שהיה גם הוא באחד בשבת:

ציוני להקב"ה לעשות את הפסח היה בר"ח ניסן שחל ביום ראשון בשבוע
הנה כבר הערנו גם במקום אחר [לעיל דרוש י"א ע"ד פשט בהג"ה] ממה נפשך, אם בני בתירה לא ידעו כלל אם הפסח דוחה שבת ולא זכרו ולא ידעו שום לימוד מן התורה אם הפסח דוחה את השבת, ממילא היה להו לפסוק דאינו דוחה, אלא על כרחך דהיה איזה מקום ספק אצלם מחמת איזה לימוד והיה להם סברא נוטה לכאן ולכאן, וזהו שאמרו אם הפסח דוחה שבת אם לא, אם לאו היה מיותר, אלא על כרחך שהיה להם סברות נטות לכאן ולכאן ולא יכלו להכריע עד שהכריע להם הלל, ומהראוי להתבונן מה הם הסברות נטות דמספקא להו, ועוד מהראוי לתת לב מה היה מקום הספק הלא אמרו ד"ל [שבת פז ע"ב] בפסוק [ויקרא ט א] ויהי ביום השמיני (למילואים) אותו היום נטל עשר עטרת, ראשון למעשה בראשית (היינו שהיה יום ראשון בשבת) ראשון לחדשים (שהיה ראש חודש ניסן) וכו', א"כ היה אז ראש חודש ניסן באחד בשבת, ואז צוה הש"י שיעשו בני ישראל את הפסח במועדו היינו ב"ד, והנה היה יו"ד בשבת, הרי אין כאן ספק שהפסח דוחה שבת: (בני מאמרי חודש ניסן מאמר ד')

בחודש ניסן יכולים להפוך הכל לטוב אף מה שנגזר בר"ה
ולוה באחד בניסן ר"ה למלכי ישראל שמוחזש ניסן מתחיל האור להתגלות, ומתחיל האדם להבין מה שנבנה בהסתר בתשרי, ובתשרי נידון העולם בכלל והש"י מבט לעומק הלב, ודא איהו דילי, ואז נודע מצד הש"י, וציבור יכולים תמיד להפוך. וזהו דאיתא בגמרא (ראש השנה טז.) בפסח על התבואה, היינו אף שמוזנותיו של אדם קצובין לו מר"ה. אך הענין בזה, כי כשהש"י משפיע לאדם טובה הוא רק על הלב, ואם נגזר על האדם טוב יוכל להיות לפעמים שיסתייע לו רק בחלום טוב וכדומה בדבר קטן, וכן להיפך אם נגזר על האדם רע ח"ו יוכל להיות שבצער קטן מן הקטנים יהיה די לו ויצא ידי מה שנגזר עליו או בחלום רע, וזה יוכל להיות על מה שנקצב לו מר"ה מתשרי. והאמת שלשנות סדר הש"י אין באפשרות רע ע"י עבודה ותפילה ממציאין להש"י איך שבעצמו ישנה ממה שסידר בחודש תשרי, וכדאיתא זוה"ק (בא ל"ב ע"ב) תנו עוז לאלהים וגו' במה בעובדין דכשרן וכדאיתא בגמרא (ר"ה יז ע"ב) עתים לטובה וכו' וכן להיפך ח"ו. וזהו כי אמרתי עולם חסד יבנה, שבראש חודש ניסן נותן הש"י סדר לאדם שיתנהג בזה הסדר ויטיב לו הש"י. והנה הש"י ברא את העולם בחסד, ומראש ועד סוף הוא מנהג עמו בחסד ורחמים, והוסיף הש"י חסדו עלינו ונותן ביד ישראל כח ויכולת להפוך את מדת הדין למדת הרחמים והחסד. (ספר הזמנים)

אין שמתנהג בחודש ניסן ובפרט ב"ב ימים ראשונים כן יתנהג כל השנה כולה

החודש הזה לכנס ראשון הוא לכנס לחדשי השנה, אולי לבאר המקראי קודש עדי"כ (פ' ראש) שמור את חודש האביב, וכמו שהארכנו לעיל בשם סה"ק שהאדם צריך לזיהר מאד בזו הימים במצות ומע"ט ובמדות, ובה יקנה שלימות לכל השנה, כאז"ל (ב"ב קמ"ז) דריש שתא הוי סימן לכל השנה בענין קור וחום וכמו"כ היא בענין נפש, וכמו שמתנהג אז כן יתנהג בכל השנה, וזהו שמור את חודש האביב"ה היא חודש ניסן, שהיא א"ב י"ב חדשי השנה, שבזה יקנה שלימות הנפש לכל השנה, ובש"כ האר"י הק' דהנהגה ממשוה חמץ בפסח היה בטוח שלא יחטא כל השנה, כי חג הפסח היא שורש של כל השנה, וזהו ראשון ההיא לכנס לחדשי השנה ע"י שמירת חודש האביב וזכה שהקב"ה שנק' ראשון יהיה לכנס לכל חדשי השנה, שיקנה שלימות הנפש לכל חדשי השנה, ויעבוד את ה' בקו"ט, וזש"כ אדמו"ר הק' הציט"ע מווארקע פ' הפיות החודש אשר ישועות בו מקיפות מלשון חנוני מקיף שהקב"ה ברוב רחמי שואל ומלוה ישועות בחודש הזה והיינו שזוכה ע"י שמירת חודש הזה לישועות בכל חדשי השנה, שזוכה לעבוד את ה' בקו"ט בכל השנה ובמש"כ במשנת חסידים שהחג הזה יועיל לנפש מאד לכל השנה, וממילא זוכה לישועת ד' בכ"ע. (תפארת שמואל - החודש)

הילולא דצדיקאי

הגה"ק רבי שלמה הכהן ראבינאוויטש זי"ע א' בעמח"ס הק' תפארת שלמה נלב"ע כ"ט אדר תרכ"ו

נולד בשנת תקס"ג לאביו הרה"ק ר' דוד צבי הכהן זי"ע, והרה"ק החזון מלובלין זי"ע אמר פעם לאביו שישים עינא פקחא עליו כי לאילן גדול יתעבד, והיהודי הקדוש ראה אותו פעם איך שאומר שיר השירים אמר שנראה שהקטן הזה אומר שיר השירים כעין שלמה המלך.

ידוע שפעם לפני שנכנס רביה"ק זי"ע לשלחנו הטהור בפ' וישב התעמק מאוד בהמאמר שלפנינו עד שנתאחד מאוד הזמן כי כן הוא דרך הצדיקים להשפיע לבני"ה השפעות טובות.

פעם בערב חג הפסח היה שורר דחקות נוראה בביתו עד שלא להוצאות החג אפילו למאומה, ויהי אחרי חצות היום נכנס אחד מחסידיו ועל גבו חצי שק מתפרץ ואוזן שמנה תחת ידו האחת וקנקן מלא שמן בידי השנייה וברגלו פתח דלת ביתו עד שהרה"ק שישב ולמד באותו שעה נזדעזע, והחסיד כבר לא היה לו את הכח מלשאת את המשא הכבד וזרק מעליו השק תפ"א ונפלו לכל עבר פינות הבית על השלחן ועל המטה ואמר לו "הא לכם רבי מתנה לכבוד יו"ט", כשראה זאת רבינו אורו עיניו ואמר לו בזכות זה תזכה למאה שנות חיים, וכן הוה.

פעם נכנס איזה איש עני עם קויטל והזכיר את עצמו האין שהוא עני ואין לו לאכול וגם עשה שידוך ואין לו מעות לצורך הנישואין, אמר לו כתיב וחצרות ודיהב, אח"כ מצאה אשתו מציאה גדולה באיזה חצר, ונתעשר מאוד מזה והיה לו כבר לאכול ולעשות הנישואין בניקל.

כשהתחיל להתנהג ברבנות היה אז מרידה בפולין, שמרדו נגד הממשלה, והמורדים נכנסו לבתי היהודים וחמסו וגזלו ממה שבא תחת ידם, ופעם הגיעו לאיזה בעל רכוש רב ובקשו ממנו התבואה ולא רצה לתת להם, אמרו שהם הולכים לתלותו ורח"ל, באו בני המשפחה להתפא"ש וסיפורו לו אמר עם וועט גיין נאר צי געלט, והלכו לראש המורדים ואמר הראש שיתנו אלף זלאטעס וישתחרר ונתנו והלכו וסיפורו זאת להתפא"ש אמר אזוי פיל געלט זיי וועלין מיזן צוריק געבין אלעס ואכן אחרי זמן נכנעו המורדים תחת הממשלה ולקחו מהם את כל הרכוש, ומצאו בתוך הכתבים שלקחו מהיהודי אלף זלאטעס והחזירו הממשלה ליהודי.

דביקותו בהרבי רבי אלימלך זי"ע הוא לאין שיעור עד שחישב את עצמו כאחד מתלמידיו המובהקים והיה נוסע כל שנה לליזענסק ליומא דהילולא והיה עורך את שלחנו הטהור ברב עם ופעם אחת בעת השלחן עמד מלא קומתו וכשראו הציבור איך שרובם קם קמו גם הם אח"כ לחש לבנו בעל החסד לאברהם שהוא קם מפני שהרה"ק הרבי רבי אלימלך זי"ע נכנס לשלחנו ואח"כ אמר שמי שהיה היום אצל שלחנו נמחלו לו כל עונותיו כמו ביוה"כ מכוין שהרבי רבי אלימלך זי"ע היה כאן, ושאלו לו למדנו רבינו למה עושה הוא כן רק ביומא דהילולא של הרבי רבי אלימלך זי"ע, ענה ואמר כשם שבאר"י יש הרבה תנאים ואמוראים מלכים שופטים ונביאים והרבה קדושי עליון ובעת יומא דהילולא אינם עושים כלום רק בל"ג בעומר ביומא דהילולא של התנא האלוקי רשב"י זי"ע ומי שמבין את זה מבין גם את זאת, וידוע שהוא עשה ותיקן את האהלה על ציונו הקדוש של הרבי רבי אלימלך זי"ע.

דבוק ומקושר היה לכל צדיקי הדור וכן הסתופף בצל צדיקי דורו, במסירות נפלאה ובכביטול, ובפעם אחת כשהיה בצל הה"ק מרן הדברי חיים זי"ע א' היה המדובר ביניהם מענין גילוי אליהו ז"ל ומרן הדברי חיים אמר לו שגילוי צדיקים עדיף מגילוי אליהו, וכשאמר זאת מרן הדברי חיים נחרד רבינו התפארת שלמה למאד, וכשהלך לחון, אמר התפארת שלמה להמקורב שלו, האם אתה מבין על הזקן הזה, זה זמן כביר הייתי משתוקק שאזכה לראות את הרבי רבי אלימלך זי"ע ועתה כאשר אמר הרב מצאנו שגילוי צדיקים עדיף מגילוי אליהו, הראה לי את הרבי רבי אלימלך.

כמו"כ היה כל מגמת ימי חייו להשפיע לבני"ה שפע רב, כמבואר בספרו הק', וכמו"כ התבטא פעם אחת לפני חג הפסח, שכתוב בשו"ע שצריכים כ"ב הרבה הוצאות על חג הפסח, ולא כתוב סעיף קטן אחד מאין יקחו מעות על זה, מאין יקחו בני"ה מעות לצרכי פסח, ועשה התפארת שלמה רעש גדול באמרו דברים אלו, ומי יבוא בסוד ד'.

וכן פעם אחת התבטא מרן הדברי חיים, שהמפתח של פרנסה הוא בידי של התפארת שלמה.

וכמו שהיה דבוק בצדיקי הדור, כן לא נשא פנים לרשעים, ולא כיבדם והרחיקם הרחק לכת, ומסופר שפעם אח היה בעיר ראדמאסק מסור אחד אשר נולד לו בן, ורצה לכבד את התפארת שלמה בסנדקאות, וכשהגיע לכבדו ענה ואמר עבירות טוהט ער אליין און מצוות איז ער מיר מכבד, נעשה להיפוך אתה תעשה מצות והעבירות צבד אותי, ענה האיש רבי מען טאר דאך נישט אפזאגען א צוה, אמר התפארת שלמה זעה נאר א קארגער יונג, ער טוהט טויזנט עבירות א טאג מיר פארגינט ער נישט איין עבירה.

ידוע שהתפארת שלמה היה לפעמים מברך וכן להיפוך מקלל אנשים, ואמר שזאת קיבל מרוב האור לשמים זי"ע ואמר כתיב אצל אאע"ה ואברכך מברך ומקללך אאור, ולא כתיב ומקללך אאור איז דער טייטש לייכטיג, מיט די קללות טוט מען דערלייכטן אידישע נשמות און א טובה טוען.

הרה"ק הרמ"ח מסלאנים זצ"ל סיפר כי פעם היה אחד שהתחיל להתנהג לא כשורה ואשתו נחלתה במחלה קשה וגיסו היה כבר פרופסור והזעיק אליו את גיסו וכשראה מצבה אמר שאין מה לעשות, יצא מהבית והלך ליד הנהר והתחיל לבכות על רוע מזלו ופגשו יהודי אחד ושאל לו על מה ולמה הוא בוכה וסיפר לו צרותיו אמר לו שבראדמאסק יש רבי גדול שיוכל להושיע מצרותיו ונסע לראדמאסק ונתן פר"פ והרה"ק התפארת שלמה לקח הלילקע והתחיל להכות מכות נמרצות על השלחן וחשב היהודי אולי זה דרך נימוס בפולין שהוא היה ממקום אחר, וכברו פרופ"ש ויצא וכשהזכר בבית ראה איך שאשתו הולכת כבר על משענתה ושאל לה מה קרה אמרה לו שהרגישה שיש לה הכוחות וניסתה

לרדת מהמטה ולילך ואכן הצליחה ושאל לה ממתי התחילה ללכת וכיוונו את השעות וזה היה בדיוק באותה זמן שהכה הרה"ק התפא"ש עם הלילקע, כששמע אחיה את הפלא בא לבקרה ושאלם מי נתן לה את התרופה וסיפרו את הנעשה אמר א"כ אם יש כדבר הזה שיהודי יוכל לשנות את הטבע חייב לראותו, ואכן נסע להרה"ק ודיבר עמו בענינים שונים ונפצל מאוד מרוב חלמנותו עד שנעשה בעל תשובה גמור ולאחמ"כ נסע לגיסו שהתחיל להתנהג לא כשורה והשפיע עליו שג"כ יחזור בתשובה ונעשו בעלי תשובה גמורים.

כידוע שהרה"ק התפארת שלמה זי"ע א' היה בעל תפילה מיוחד ובפרט קבלת שב"ק, אשר היתה בנעימות, וכשנסתלק החידושי הרי"ם בכ"ג אדר תרכ"ו אמר שמקובל אצלו אשר כשיסתלק הצדיק הדור יקראוהו להתפלל קבלת שבת למעלה בשמים ואכן כך היה כעבור שבוע נסתלק לבית עולמו עוד לפני שב"ק.

הסתלקותו היה בעת אשר למד את ספר זוה"ק, ולפני חצות הלילה נטל ידיו ולקח את הזוה"ק, והניח ידיו על ראשו וכך נסתלק, תלמידיו כשראו זאת התפלאו מאוד וחשבו שנרדם תוך כדי לימוד אבל כעבור כמה שעות וראו שלא מתעורר מצאווה שעלה בסעודה השמימה.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל

ג' סיפורים במקובל מהמגיד הקדוש מקאזניץ זי"ע (מובא בספר אוצר ישראל) שסיפר בכל שבת מברכין ניסן אלו הג' סיפורים שהמה מסוגלים להשפיע לבני ישראל צרכי פסח בהרחבה.

סיפור הראשון

היה איזה יהודי שעשה לפני חג הפסח חבית יין שרף, ונסע עם החבית למכור היי"ש, ועבר עם החבית יי"ש הגבול בין מדינה למדינה, וכשעבר הגבול תפסו אותו שומרי הגבול ולקחו ממנו החבית יי"ש. כי היה אסור מחוק המדינה לסחור עם יי"ש מבלי רשות מיוחדת, ונסע היהודי תיכף להרבי רבי אלימלך זי"ע ובכה מאוד שלקחו ממנו החבית יי"ש, אז אמר הר"א שילך ויאמר לשומרי הגבול שיטעמו מהחבית יי"ש ויראו ויראו שזה חבית מים ולא יי"ש, וכן עשה היהודי וצוה לשומרי הגבול לטעום מהחבית יי"ש וראו שהיא מלאה מים ולא יי"ש, ונתנו לו כחזרה החבית יי"ש, והיהודי חזר שוב להר"א ובכה לפניו האין שהחבית יי"ש הנם מקור הכנסה עבורו לצרכי פסח ועכשיו החבית יי"ש מלאה מים, אז אמר לו הר"א שיטעום ויראה שהחבית מלאה יי"ש, וכך הוה שהחבית חזר ליי"ש, והיה להיהודי צרכי פסח בהרחבה גדולה.

סיפור שני

פעם היה מלך שנאבדה ממנו טבעתו וצוה לחפש הטבעת, ומי שקיבל עליו לחפש הטבעת נתן לו המלך הרבה מעות שיהא לו אפשרות לחפש הטבעת, והיה שם איזה יהודי שהיה עני ואביון ולא היה לו במה להכין צרכי חג הפסח, אזי אמרה לו אשתו הנה אתה רואה שהמלך נותן מעות למי שרוצה לחפש טבעתו, וגם אתה ותאמר שאתה גם רוצה לחפש הטבעת והמלך יתן לך מעות, וזכה המעות יהיה לנו במה להכין צרכי חג הפסח, ונראה בעיניו עזת אשתו, והלך להמלך, ואמר שרוצה ג"כ לחפש טבעתו והמלך נתן לו מעות, והיהודי הכין בזה המעות צרכי פסח בהרחבה גדולה, והיהודי היה ג"כ מכניס אורח והביא לביתו על הסדר של ליל חג הפסח הרבה אורחים, ושם אצל המלך היה אחד מיועציו איזה גלח שונא ישראל, ולא היה יכול לסבול זאת האין היהודי ה"ל רימה את המלך והוציא ממנו מעות, והלך הגלח בליל חג הפסח מתחת לחלון היהודי וראה האין אוכל ושותה ואינה עוסק בכלל בחיפוש טבעת המלך, והלך הגלח להמלך ואמר לו אתה חושב שהיהודי מחפש הטבעת, הנה אראה להמלך מה עשה היהודי בהמעות שנתן לו המלך, והמלך הלך עם הגלח עד ביתו של היהודי ועמדו מתחת החלון והסתכלו בפנים, וראו האין שהיהודי יושב כמלך בגדוד, והיהודי היה לו מנהג כשאמר ההגדה כשהגיע להחרוזים דיינו, אמר היהודי חרו אחד וכל המסובים ענו אחריו דיינו, ובעת שעמד המלך מתחת החלון אמר אז החרוזים של דיינו, ושמו של הגלח היה דיינו, ואמר המלך הנה עכשיו עושה היהודי החקירה מי גנב טבעת המלך, וכולם אומרים דיינו, אז הבין המלך שהגלח דיינו הוא גנב הטבעת, וצוה המלך לאסור הגלח ולהכותו עד שידור, וכך הוה שהודה שגנב הטבעת, והיהודי היה לו צרכי פסח בהרחבה גדולה.

סיפור השלישי

היה איזה יהודי שעבד אצל פריץ, פעם אחת התפאר הפריץ ואמר להיהודי נכון הדבר באם לא הייתי נותן לך פרנסה הייתי גוע ברחב ח"ו, והיהודי היה תמים ויר"ש ענה להפריץ מה אתה אומר אתה מפרנס אותי הלא יש אלה בשמים והוא זן ומפרנס לכל הברואים ואותי ג"כ מפרנס, ואם הפריץ לא יהיה השליח מן השמים, יתן לי השי"ת ע"י שליח אחר, וכששמע הפריץ דיבוריו של היהודי חרה לו מאוד, וצוה להיהודי שיעזוב מיד את מקומו ולא יתן לו שוב עבודה, והיה אז לפני חג הפסח והיהודי היה עני ולא היה לו במה להכין צרכי חג, ולהפריץ היה אוצר של מטבעות של זהב, והפריץ היה נכנס לאוצרו לנקות מטבעות אם יש עליו איזה חלודה, והיה מנקה המטבעות ברוק שבפיו, ולהפריץ היה חיה קוף ונידוע שזה עושה מה שרואה שהאדם עושה, וכשנכנס הפריץ לאוצרו לנקות המטבעות לקח עמו הקוף, וראתה החיה שהפריץ מנקה המטבעות ברוק שבפיו, וחשבה שהפריץ אוכל מהמטבעות של זהב אח"כ ירדה החיה לבדה לאוצרו והתחילה לאכול מהמטבעות עד שנמחלה כרסה עם מטבעות של זהב ונפלה פגו. וכשראה הפריץ שהחיה נפלה פגו צוה למשרתו שירוק הנבלה לביתו של היהודי שידע שאם אני לא נותן לו איז אין לו פרנסה, וכשזרקו החיה בביתו של היהודי נקרה בטנה ונפלה ממנה הרבה מטבעות של זהב, והיה כבר היהודי צרכי חג הפסח בהרחבה גדולה, וכליל הפסח שלח הפריץ את משרתו לבית היהודי לראות אם יש לו מה לאכול, ומשרתו הגיע כחזרה ואמר להפריץ שיש להיהודי כל טוב, אז שלח לקרא את היהודי ושאל לו מאין היה לו מעות להכין צרכי פסח, סיפר לו היהודי האין שזרקו לו חיה בביתו וממנה נפלה מטבעות של זהב, אז אמר הפריץ עכשיו כבר מודה שהשי"ת זן ומפרנס לכל, והיה היהודי צרכי פסח בהרחבה גדולה.

לעני"ה האה"ח מרת יוכבד יטל ע"ה בהרה"ח ח' יוסף יהודה הלוי זצ"ל הרה"ח ח' משה זצ"ל בהרה"ח ח' ישראל יעקב זצ"ל נדבט ע"ה נבדו הי"ו, ולט"ו אבותיו וברבותיו זי"ע א' לעני"ה האה"ח מרת רייזל אסתר ע"ה בהרה"ח ח' יודא זצ"ל הרה"ח ח' אברהם זצ"ל בהרה"ח ח' יעשי זצ"ל לעני"ה הרה"ח ח' שמואל בנימין אליעזר זצ"ל בהרה"ח ח' שלום צבי זצ"ל לעני"ה האה"ח מרת שרה ע"ה בהרה"ח ח' יעקב עקיבא זצ"ל האה"ח מרת פרומעט ע"ה בהרה"ח ח' מאיר זצ"ל